

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 listopada 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Ryszard Witkowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Adam Roch

SSN Marek Siwek

w sprawie **J. L.**

w przedmiocie wydania wyroku łącznego

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 22 listopada 2023 r.,

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego - na korzyść skazanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku

z 9 listopada 2017 r. sygn. akt V Ka 944/17,

utrzymującego w mocy wyrok łączny Sądu Rejonowego Gdańsk - Południe

w Gdańsku z 25 lipca 2017 r. sygn. akt II K 1456/16,

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Gdańsku w postępowaniu odwoławczym.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy Gdańsk - Południe w Gdańsku wyrokiem łącznym z 25 lipca 2017 r. sygn. akt II K 1456/16, rozpoznając sprawę w przedmiocie wydania wyroku łącznego wobec J. L., skazanego prawomocnymi wyrokami:

1. Sądu Rejonowego w Elblągu [...], za popełnienie w dniu 17 kwietnia 2000 r. przestępstwa z art. 286 § 1 k.k., na karę 2 lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 5 lat próby i karę grzywny w wymiarze 50 stawek dziennych po 10 zł każda; *postanowieniem z 15 lipca 2003 r. zarządzono wykonanie zawieszonych kary pozbawienia wolności; kara grzywny została wykonana;*
2. Sądu Rejonowego w Gdańsku [...], za popełnienie w dniu 6 grudnia 2000 r. przestępstwa z art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., na karę 2 lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 5 lat próby i karę grzywny w wymiarze 30 stawek dziennych po 20 zł każda; postanowieniem z 7 listopada 2005 r. zarządzono wykonanie zawieszonych kary pozbawienia wolności; kara grzywny została wykonana;
3. Sądu Rejonowego w Jarosławiu [...], za popełnienie w dniu 1 października 2001 r. przestępstwa z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 271 § 3 k.k. w zw. z art. 297 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., na karę 2 lat pozbawienia wolności;
4. Sądu Rejonowego Gdańsk - Południe w Gdańsku [...], za popełnienie w okresie od dnia 9 września 2003 r. do dnia 2 października 2003 r. przestępstwa z art. 284 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k., „na karę 5 miesięcy i karę grzywny” w wysokości 20 stawek dziennych po 30 zł każda; kara grzywny została wykonana;
 1. na podstawie art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw, art. 568a § 1 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 569 § 1 k.p.k. w zw. z art. 85 k.k., art. 86 § 1 k.k. połączył kary pozbawienia wolności orzeczone w sprawach: [...], a w ich miejsce wymierzył karę łączną „5 (pięciu) lat i 6 (sześciu) pozbawienia wolności”;
 2. na podstawie art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw, art. 568a § 1 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 569 § 1 k.p.k. w zw. z art. 85 k.k., art. 86 § 1 i § 2 k.k., połączył kary grzywny orzeczone w sprawach [...], a w ich miejsce wymierzył karę łączną 40 stawek dziennych po 15 zł każda;
 3. na podstawie art. 576 § 1 k.p.k. pozostałe rozstrzygnięcia, zawarte w

wyrokach objętych niniejszym wyrokiem łącznym, pozostawił do odrębnego wykonania;

4. na podstawie art. 572 k.p.k. umorzył postępowania w przedmiocie wydania wyroku łącznego w zakresie wyroku opisanego w pkt. 4 komparycji, wobec braku podstaw do wydania wyroku łącznego;

5. na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. zwolnił skazanego - w całości - od zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych, w tym na podstawie art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych - od opłat.

Powyższe orzeczenie zostało zaskarżone przez obrońcę - na korzyść skazanego J. L. oraz przez prokuratora - na jego niekorzyść.

Sąd Okręgowy w Gdańsku wyrokiem z 9 listopada 2017 r. sygn. akt V Ka [...], zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że doprecyzował rozstrzygnięcie o karze łącznej zawarte w pkt. I przyjmując, iż wobec skazanego orzeczona została kara łączna 5 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności (pkt I), a w pozostałej części wyrok utrzymał w mocy (pkt II).

Kasację od tego wyroku wniósł Prokurator Generalny, zarzucając na podstawie art. 521 § 1 k.p.k. rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa procesowego - art. 433 § 1 k.p.k. w zw. z art. 440 k.p.k., poprzez przeprowadzenie nierzetelnej kontroli odwoławczej, skutkującej nierozpoznaniami z urzędu apelacji: obrońcy skazanego i prokuratora, niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów, a w konsekwencji utrzymanie w mocy rażąco niesprawiedliwego orzeczenia Sądu I instancji, wydanego z rażącym naruszeniem art. 366 § 1 k.p.k. w zw. z art. 574 k.p.k. i art. 572 k.p.k. oraz art. 85 k.k. w zw. z art. 75 § 4 k.k. i art. 76 § 1 k.k. (w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 r.), polegającym na niewyjaśnieniu wszystkich istotnych okoliczności sprawy, dotyczących przebiegu postępowania wykonawczego w przedmiocie wykonania kary 2 lat pozbawienia wolności orzeczonej z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 5 lat próby przez Sąd Rejonowy w Elblągu, [...], prawomocnym w dniu 19 czerwca 2002 r. ([...]) i objęciu jej węzłem kary łącznej 5 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności (wymierzonej w pkt. I wyroku łącznego), w sytuacji gdy wymieniona kara jednostkowa nie podlegała wykonaniu (od dnia 19 grudnia 2007 r.), a skazanie uległo zatarciu z mocy prawa, z uwagi na upływ 6 miesięcy od

zakończenia okresu próby, a więc postępowanie w tej części winno być umorzone, zgodnie z art. 572 k.p.k. – i wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Gdańsku w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest zasadna, albowiem zaakceptowane przez sąd odwoławczy rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego Gdańsk - Południe w Gdańsku wydane było na niepełnym materiale dowodowym. Nie uwzględniło bowiem prawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego w Elblągu [...], wydane na podstawie art. 24 § 1 k.k.w., art. 18 § 1 k.k.w. i art. 20 § 1 k.k.w., mocą którego uchylono postanowienie Sądu Rejonowego w Elblągu [...] o zarządzeniu wobec J. L. wykonania kary 2 lat pozbawienia wolności, orzeczonej wyrokiem tego Sądu z [...].

W konsekwencji Sąd Rejonowy Gdańsk - Południe w Gdańsku, błędnie przyjął w punkcie 1 komparycji wyroku łącznego, że wobec skazanego J. L. jest aktualne postanowienie Sąd Rejonowy w Elblągu [...] o zarządzeniu wykonania kary 2 lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 5 lat próby, orzeczonej wspomnianym wyrokiem [...] i wadliwie połączył tę karę z innymi karami pozbawienia wolności, a mianowicie orzeczonymi przez Sąd Rejonowy w Gdańsku w sprawie [...] (2 lat) i Sąd Rejonowy w Jarosławiu w [...] (2 lat), a w ich miejsce wymierzył karę łączną 5 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności. Tymczasem kara 2 lat pozbawienia wolności z wyroku Sądu Rejonowego w Elblągu [...], w dniu wydania wyroku łącznego z [...] w sprawie o sygn. akt [...], nie tylko nie podlegała wykonaniu, ale nastąpiło zatarcie skazania (co nastąpiło z mocy prawa w dniu 19 grudnia 2007 r.). W takiej sytuacji, gdy do jednej z kar ma zastosowanie przepis art. art. 75 § 4 k.k., a zatem gdy nie zarządzono wykonania kary orzeczonej z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, a wobec upływu wskazanego w tym przepisie okresu, nigdy do wykonania nie może zostać wprowadzona, niedopuszczalne jest objęcie jej wyrokiem łącznym. Innymi słowy karą łączną nie może zostać objęta kara, którą nie można wprowadzić do wykonania (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 14 marca 2017 r. sygn. akt IV KK 363/16). Nie może bowiem stanowić podstawy wymiaru kary łącznej kara, która nie podlega wykonaniu w momencie rozważania kwestii wymiaru kary łącznej, a więc taka, która nie podlega

wykonaniu z tego powodu, że została już w całości wykonana lub nie została wykonana w całości, lecz zaktualizowały się przesłanki wykluczające jej wykonanie [zob. P. Kardas (w:) W. Wróbel (red.), Nowelizacja prawa karnego w 2015 r. Komentarz, Kraków 2015, s. 494-496]. W przypadku kary pozbawienia wolności, której wykonanie zostało warunkowo zawieszone, przesłanką wykluczającą jej wykonanie niewątpliwie jest upływ okresu próby oraz dalszych 6 miesięcy od zakończenia tego okresu, o czym mówi art. 75 § 4 k.k. W takim więc wypadku nie można przyjąć, że jest to kara podlegająca wykonaniu, zatem i podlegająca łączeniu.

Powyższe prowadzi do konstatacji, iż Sąd Okręgowy w Gdańsku nie przeprowadził rzetelnego postępowania odwoławczego w zakresie kontroli ustaleń dotyczących sytuacji prawnej skazanego, a akceptując w realiach niniejszej sprawy wyrok pierwszoinstancyjny, rażąco naruszył przepisy procedury karnej, mianowicie art. 433 § 1 k.k. w zw. z art. 440 k.p.k., w wyniku czego utrzymał w mocy (co do istoty) rażąco niesprawiedliwy dla skazanego J. L. wyrok łączny Sądu Rejonowego Gdańsk - Południe w Gdańsku wydany w sprawie II K [...] z rażącą obrazą art. 366 § 1 k.p.k. w zw. z art. 574 k.p.k. i art. 572 k.p.k. oraz art. 85 k.k. w zw. z art. 75 § 4 k.k. i art. 76 k.k. (w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 r.). Wydanie wyroku łącznego orzekającego bezwzględłą karę pozbawienia wolności pośrednio powodowało wykonanie, chociaż nie w postaci pierwotnej, wszystkich kar, które zostały nim połączone (vide: wyrok SN z 11 grudnia 2018 r. sygn. akt III KK 686/18).

W sytuacji wyżej wskazanej, gdy do jednej z kar odnosił się przepis art. 75 § 4 k.k., a z uwagi na treść art. 92 k.k. nie mogła ona stanowić części składowej kary łącznej, należało pominąć ją przy określaniu kar podlegających łączeniu i w ramach wyroku łącznego orzec karę łączną w oparciu o dwie pozostałe kary wymierzone za przestępstwa, które Sąd *meriti* określił jako tworzące zbieg przestępstw. W pozostałym zakresie postępowanie zaś umorzyć, do czego był zobligowany treścią z art. 572 k.p.k.

Kierując się przedstawionymi względami, Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Sądowi Okręgowemu w Gdańsku do ponownego rozpoznania. W jego toku, stosownie do art. 442 § 3 k.p.k. konieczne będzie respektowanie wyrażonego zapatrywania prawnego co do możliwości wydania

wyroku łącznego obejmującego skazania J. L. wyrokami Sądu Rejonowego w Elblągu [...]; Sądu Rejonowego w Gdańsku [...] oraz Sądu Rejonowego w Jarosławiu z [...]

(B.B.)

[a]